

Козацький край

№ 4 (134),
квітень 2024 року

ПОВЕРНЕННЯ «ОТАМАНШІ МАРУСИ»

ЗНАМЕНИТА ОТАМАНША МАРУСЯ, ОПИСАНА У РОМАНІ ПИСЬМЕННИКА З ЧЕРКАЩИНИ ВАСИЛЯ ШКЛЯРА (2014), ОТРИМАЛА «НОВЕ ЖИТТЯ» СПОЧАТКУ НА МАЛЮНКУ В СТИЛІ СТИМ-ПАНКУ ДЛЯ ФЕНТЕЗІ-КОМІКСУ «ВОЛЯ» (2018), А ПОТІМ - УРЕАЛЬНОМУ ЖИТТІ, НА ФРОНТІ... У 1919 році 16-річна Олександра Соколовська (псевдо - «отаманша Маруся») стала командиром кавалерійського загону українських повстанців, а Вікторія Юрченко (позивний «Руна») пішла до армії у віці 19 років зі Сміли на Черкащині, а нині, коли їй 24, командує підрозділом зенітників у бригаді, яка має на шевроні пророче гасло: «Мужність єднає покоління»...

ФОТОФАКТ

Уманські художниці оригінально обіграли європейські сюжети, популярні ще з часів Середньовіччя – і створили чудові картини, кошти від продажу яких підуть на потреби ЗСУ.

«Півтора року я не згадувала про цей стріляний «джевелін», зараз, мабуть, і в місті вже їх майже нема. А тут знайшла і, за традицією, розписала. За основу узяла янгола з однієї картини Да Вінчі, але... зробила його українським... Продаю. Частина коштів піде на ПНБ для 118 бригади», – написала на своїй фейсбук-сторінці художниця Анастасія Шепета.

Сюжетну схожість з «Викраденням Європи» можна побачити у роботі іншої художниці з Умані, Зої Шишківської. Добра й позитивна, мальована на шопері умовна «Європа» – в українській вишиванці та й верхи вона не на бикові, як на картинах у митців Середньовіччя – скажімо, у Тіціана... Гроші від продажу шопера так само будуть спрямовані на допомогу ЗСУ.

Мистецтво продовжує воювати за Україну...

ЧЕРКАЩИНА ДОЛУЧАЄТЬСЯ ДО БЛАГОДІЙНОЇ ІНІЦІАТИВИ «ПОДАРУЙ СВІТЛО ХАРКОВУ»

У пакет допомоги, який наразі формується для Харківщини, входять: генератори, заряджені павербанки, зарядні станції, акумулятори, ліхтаріки, батарейки.

Через масові обстріли ворогом міста Харкова й Харківської області найбільше страждають об'єкти критичної інфраструктури та енергетики, у результаті близько 200 тисяч місцевих громадян перебувають без світла, повідомив під час брифінгу начальник Черкаської ОВА Ігор Табурець.

– Наразі ми докомплектуємо перший пакет допомоги. Найближчими днями відвеземо від області 20 генераторів різної потужності, необхідні будівельні матеріали. Це густонаселений регіон, де під час обстрілів навіть не встигають оголошувати повітряну тривогу, адже він знаходиться близько до ворога. Зараз усім важливо об'єднатися. Дякую нашим районам, територіальним громадам та бізнесу, – наголосив очільник ОВА.

Ігор Табурець нагадав, що у 2022 році черкащани згуртовано допомагали продовольчими наборами, а також будматеріалами Київській та Чернігівській областям. Згодом підтримали деокуповані райони Херсонщини, а саме: Нововоронцовську територіальну громаду, села Іванівку, Новопетрівку, Миколаївку.

– У межах проекту «Пліч-о-пліч» на Херсонщині допомагали і досі допомагаємо вже рідним трьом селам. Наші бригади на добровільних засадах відновили 128 будинків. Черкащина єдина з усіх областей завершила відновлення школи на Херсонщині, на її території встановили мобільне бомбосховище. Школа не опорна, але приймає діток з п'ятиох сусідніх шкіл, що дуже важливо, – наголосив Ігор Табурець.

Передача допомоги харків'янам здійснюватиметься або громаді міста Харкова, або обласній військовій адміністрації, яка фіксує потреби всього регіону, зокрема – прифронтових районів.

*Малюнок – Нікіти Тітова (Харків)

ТРАЛЬЩИК «ЧЕРКАСИ» ЗАДІЯНИЙ У НАВЧАННЯХ SEA BREEZ-2024 У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Красень «ЧЕРКАСИ», мінний тральщик ВМС України, днями прибув у порт британського Портсмута. Названий в честь тральщика, який став символом опору-2014, «ЧЕРКАСИ-молодший» є символом надії-2024...

Разом з «братом-близнюком», який називається «Чернігів», вони прибули для участі у міжнародних бойових навчаннях «Sea Breez-2024».

Конвенція Монре не дозволяє військовим кораблям в часі війни пройти протоку Босфор, але «Черкаси» і «Чернігів» обов'язково будуть у Чорному

морі – чиститимуть від мін околиці післявоєнних Одеси й українського Криму, радуватимуть око українських курортників.

А поки – Портсмут і підготовка до абсолютно злагоджених дій РАЗОМ з НАТО...

Довідка: цей «мінний мисливець» до передачі Україні називався HMS Shoreham. Збудований і спущений на воду у Великобританії у квітні 2001 року, він більший ніж удвічі новіший від корабля, якому став на заміну – захопленого росією в окупованому Криму тральщика «Черкаси», який був спущений на воду 1975 року.

ВІД ПОЧАТКУ РОКУ ЧЕРКАЩИНА ПЕРЕДАЛА НА ФРОНТ ПІВ ТИСЯЧІ БОЙОВИХ ДРОНІВ

Чергову сотню FPV-дронів передано з Черкащини нашим оборонцям. Цього разу для 58-ї окремої мотопіхотної бригади імені гетьмана Івана Виговського.

Про це повідомив на своїй

фейсбук-сторінці начальник Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець.

«Хай усі дрони відпрацюють по максимуму: цілять по ворожій техніці та пунктах управління. Мені щодня наші військові надсилають відео своєї роботи. У такі моменти хочу сказати одне: ми з вами робимо велику справу, підсилюючи їх!», – написав Ігор Табурець і підкреслив, що з початку року коштом обласного бюджету вже передано Силам оборони понад пів тисячі дронів.

НА ЧЕСТЬ ЗАГИБЛИХ ВОЇНІВ-ГЕРОЇВ У ЗОРІВСЬКІЙ ГРОМАДІ ПРОВЕЛИ СПОРТИВНІ ЗМАГАННЯ

У Зорівській громаді на Золотоніщині вшанували пам'ять двох односельців – воїнів, які загинули навесні 2022 року, захищаючи Батьківщину.

Змагання з шахів та шашок провели у пам'ять про Дмитра Проку, який загинув 2 березня 2022 року поблизу Запоріжжя, на останок знищивши ворожу бронемашину.

Позивний «Чечен» був головним сержантом роти 131-го окремого розвідувального батальйону. У переддень початку повномасштабного вторгнення, 23 лютого, йому виповнилося 38 років. За час служби і боїв у «зоні АТО» Дмитро Прока був неодноразово відзначений нагородами, – зокрема, медаллю «Захиснику Вітчизни», почесною відзнакою «Учасник АТО», відзнакою 131-ї ОРБ «Хрест розвідника», медалями «За службу», «За вірність у військовій службі» III ступеня, «Знак пошани». Вже посмертно старший сержант Прока нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

Вшанували пам'ять й іншого Героя, Миколи Сапожника, який у бою поблизу міста Ізюм на Харківщині 27 березня 2022 року

отримав осколкові поранення, несумісні з життям. В пам'ять про нього у Мехедівському старостаті відбулися змагання з армреслінгу.

Силіві змагання з армреслінгу контролював і «судив» десантник з 95-ї бригади...

Молодому офіцеру не виповнилося ще й 24 роки, але ще до початку «повномасштабного» він вже мав досвід боїв у «зоні АТО», воював у складі славетної 95-ї десантно-штурмової бригади. Указом Президента України старший лейтенант Микола Сапожник посмертно нагороджений орденом «Богдана Хмельницького» III ступеня.

Їхні рідні Зорівка й Мехедівка – козацькі села, вихідці з яких в усі часи славилися волелюбністю й героїзмом. Козаки новітньої війни назавжди залишаться в історії славетного краю...

СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ МИКОЛА САПОЖНИК

СТАРШИЙ СЕРЖАНТ ДМИТРО ПРОКА

РОЗРОБНИКИ ДРОНІВ-ПЕРЕХОПЛЮВАЧІВ МОЖУТЬ ОТРИМАТИ ВСЕБІЧНУ ПІДТРИМКУ ДЕРЖАВИ

Оголошення про пошук розробників дронів-перехоплювачів розмістила на своїй сторінці у соцмережах заступниця міністра цифрової трансформації України, уродженка Черкас Валерія Іонан.

«Brave1 шукає розробників дронів-перехоплювачів. Розвідувальні дрони Орлан, SuperCam або ZALA над лінією фронту – це очі для російської артилерії та ударних БПЛА, тому треба знайти рішення, як їх збивати, не витрачаючи засоби ППО», – пише Валерія Іонан.

Brave1 – кластер для розвитку Defense Tech в Україні. Команда та профільні експерти кластеру надають розробникам фінансову, інформаційну та організаційну підтримку заради технологічної переваги над ворогом та нашої перемоги.

Дізнатися деталі і подати відповідну заявку можна на сайті: brave1.gov.ua

5 ТИСЯЧ ДОЛАРІВ ЗА ПРАПОР ПЕРЕТВОРИЛИСЯ НА 5 ДРОНІВ ДЛЯ ЗСУ

«Бумбокс» на старті поїздки містами Америки – з розгорнутим прапором гурту, який невдовзі після цього принесе 5.000 доларів на дрони для ЗСУ – в копійку результатів заокеанського туру...

Той випадок, коли черкащанин прославляє рідне місто на весь світ, а заодно збирає серйозні кошти на безпілотники для ЗСУ...

Днями Андрій Хливнюк і його гурт «Бумбокс» всього одним лотом, продалив за 5 тисяч канадських доларів на концерті у Ванкувері, закрили потребу військових у 5 дронах (DJI Mavic 3T і чотири FPV-дрони), які зовсім скоро нанесуть повітряні удари по ворогах України. Ці гроші за прапор гурту, на якому зображений музикант з українсько-канадсько-американською символікою, сплатив один з глядачів – Іван Благодельський.

«Бумбокс» і його лідер, черкащанин Андрій Хливнюк продовжують музичний тур Північною Америкою, містами Канади і Сполучених Штатів. Кожного разу гурт виручає великі кошти від закордонних гастролей – і кожного разу вони перетворюються на бойові безпілотники, які нищать російських окупантів на українській землі.

КІЛЬКОМА РЯДКАМИ

На станцію «Академік Вернадський» прибула 29-а Українська антарктична експедиція. Команда змінила на станції в Антарктиді зимівників, які відпрацювали там майже рік.

У складі 29-ї УАЕ – 14 учасників та учасниць, які були відібрані на відкритому конкурсі. Серед них 9 вчених (по 3 біологи, метеорологи та геофізики) та 5 представників команди життєзабезпечення (лікар, кухар, сисадмін, системний механік, дизеліст-електрик).

Вперше за останні 27 років в експедиції працюватиме 4 жінки, – зокрема, лікарка з Канева Іванна Котурбаш (на фото).

«Козацький край» вже писав раніше про метеоролога станції «Вернадський», уродженця Лисянки Олександра Полудня, який був у складі попередньої експедиції – він залишив Антарктиду на борту того самого корабля «Ноосфера», яким прибула канівчанка. Тож представників Черкащини на найсуворішому материка планети менше не стало...

Підземну капличку, де моляться черкаські тероборонівці на бойових позиціях на Сході – затопило. Про це повідомив капелан 118-ї окремої бригади Сил територіальної оборони ЗСУ отець Дмитро Глуценко. Відтак, ранок для нього розпочався не лише з молитви, а й з фізичної праці – священник вичерпав воду, поки військові були на завданні.

Весняна вода так само затоплює і траншеї та бліндажі – як окупантам, так і бійцям ЗСУ...

Оприлюднено унікальні кадри управління боєм зі штабу батальйону К-2: колона російської техніки на Донеччині зникла за 60 хвилин. Завдяки спільним зусиллям двох механізованих батальйонів 54 ОМБр штурм був відбитий, а повернутись вдалось лише одному танку, який у результаті був пошкоджений при відході FPV-дроном Черкаської окремої бригади Сил ТрО.

Час роботи закладів громадського харчування та дозвілля на Черкащині подовжено на годину.

«Ураховуючи звернення від підприємців і порадившись із правоохоронцями, продовжуємо його до 23.00, – написав на своїй фейсбук-сторінці начальник Черкаської ОВА Ігор Табурець. – З обов'язковою умовою дотримання правил безпеки й належного реагування на загрози. У разі зміни оперативної ситуації в області – це рішення може бути переглянute».

Нагадаємо: комендантська година на Черкащині діє щодня з 00:00 до 4:00 год.

«ЩОБ КАРТОПЛЯ БУЛА, ЯК В АМЕРИЦІ, А ПОРЯДОК – НЕ ЯК ЗА СХІДНИМ КОРДОНОМ»...

«Весняний день рік годує» – стара як світ і як світ непорушна фраза, з якою з року в рік кожне покоління українців виходить працювати в поле, на город, в садок – попри кризи й епідемії, попри війни і стихії. Це – не просто звичка, це частка генетичного кордону нації. Українці з діда-прадіда звикли працювати, щоб у коморі і стодолі був харч і для родини, і для кожної тварини, якою родина опікується. Українець тим і не схожий на свого сусіда, який навіть самогон вигнати не здатний, бо це бражкою випивас. І врожай українець не краде чужий, а свій власний вирощує...

Зазирнемо на один день за Дніпро – на лівобережну Черкашину й порівняймо, як там проводять здавалося б, стандартні дні, позначені в розмовах, як «МИ – НА КАРТОПЛІ!»

Перше, що впадає в око – те, що не зважаючи на мегазатребуваність тракторів у полі, керівництво місцевих господарств Золотоніщини йде назустріч побажанням місцевих по наведенню порядку в селах перед Великоднем. В селі Крупському техніка, яку на прохання старости села Надії Хомут надав директор ПП «Крупське» Володимир Барвет, відремонтувала вулицю, названу в честь Григорія Сковороди – знаменитого філософа, який, як відомо, колись вчителював на Золотоніщині. «Ось вам сонце, ось – дорога! Що ще потрібно людині для щастя?» – це реальні слова Григорія Сковороди, сказані ним більше двох століть тому. Звісно, сучасній людині для щастя потрібно таки більше – зокрема, щоб узбіччя тих же доріг

Українці в усі часи з гумором ставляться до небезпеки – пам'ятаєте знамениту картину «Запорожці пишуть листа турецькому султанові»?.. Малюнок художника Юрія Шаповала демонструє, як сучасні українці спокійно садять картоплю навіть під час ракетних обстрілів...

не перетворювалися на сміттєзвалища. Тож техніка у Крупському була задіяна і для вивезення сміття, щоб коли йдеш до церкви святити паску – веселіше оку було. Так само в ці дні техніка СТОВ «Перемога» була задіяна для наведення порядку на сміттєзвалищі у сусідній Хрущівці...

Тим часом у Бубнівській Слобідці займалися таки картоплею. І «не так собі, а по-науковому» – тут проходив семінар у межах реалізації проекту створення

локального хабу картоплярства на базі місцевого господарства, за підтримки Програми USAID АГРО (Агентства США з міжнародного розвитку).

Більше 20 учасників із лівобережжя Черкащини мали змогу оцінити проєкт із запуску дільниці з передпродажної доробки картоплі, який реалізується спільно з Програмою USAID АГРО та СТОВ «Воля».

Учасникам заходу було презентовано сучасне обладнання

для чистки, миття, нарізання й фасування картоплі, а також переваги та додаткові можливості для учасників хабу з реалізації виробленої і відповідно доробленої продукції. Також учасники семінару оглянули потужності СТОВ «Воля» для зберігання та обладнання для сортування, пакування і доробки картоплі, облаштування нового цеху з переробки. Відвідали аграрії і тракторний парк господарства, де їм була продемонстрована сучасна техніка для

вирощування і збирання картоплі.

Ознайомлені з Програмою USAID АГРО, її метою та основними завданнями, моделлю співпраці та очікуваними результатами, учасники заходу мали додатковий бонус: їм презентовано сучасні технології вирощування картоплі, можливі для застосування у вирощуванні картоплі як у фермерських, так і в особистих селянських господарствах, з максимальною вигодою від картоплярства.

Дмитро Соломаха, який опікується роботою кількох лівобережних аграрних підприємств, що входять до Групи компанії «Тайм», констатує факт: попри війну, аграрії Черкащини не лише втримують належний рівень виробництва сільгосппродукції, а й працюють на перспективу розвитку й покращення як виробництва, так і умов для людей, задіяних у агросекторі.

«Працюємо завдяки тому, що ЗСУ оберігає нашу безпеку, – говорить Соломаха. – Одна з головних перемог наших військових та інших силових структур у 2023 році – це буквально «зачистка» Чорного моря від ворожого флоту. Потоплені російські кораблі, знищені їхні бази – це перемоги не лише для військових, а й для економіки України. Відновлена можливість реалізації вирощеної сільгосппродукції до інших країн (а отже – валютних надходжень у вигляді податків до держбюджету) не лише Дунаєм, а й потужним морським коридором. Натомість, економіка і сільське господарство працюють і для потреб ЗСУ. Тільки разом пере-
можемо!»

ПОСІВНИЙ КАЛЕНДАР НА ТРАВЕНЬ 2024

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Несприятливі дні для садово-городніх робіт

Сприятливі дні для садово-городніх робіт

ЧЕРКАЩАНКА ЗАЛУЧАЄ АМЕРИКАНЦІВ ДО ДОПОМОГИ УКРАЇНІ НЕ ЖАЛІСТЮ, А НАТХНЕННЯМ...

З літа 2022-го українська віджейка й ведуча родом з Черкас Дар'я Коломієць з власної ініціативи здійснює волонтерські поїздки до Нью-Йорка, де розповідає й показує американцям українську музику й культуру, фандрейзить гроші й бореться з російською пропагандою. Коломієць грає сети на NY Pride, The Lot Radio, благодійних подіях у США і європейських фестивалів. Коломієць розповіла The New York Times і Time про Володимира Івасюка, а радіо KEXP уперше зіграло в ефірі його пісню.

Головна редакторка The Village Україна Ірина Виговська розпитала Дар'ю Коломієць про її мотивацію, нарративи, з якими доводиться боротися, і проєкт Diary of War, що допомагає розвінчувати російську пропаганду.

На запитання про мотивацію своєї боротьби дівчина відповіла:

— Мною керували сильна лють і відчуття несправедливості. Виявилось, що всі правила цивілізованого світу не працюють. Я намагалася комунікувати в соцмережах англійською одразу [на початку повномасштабного вторгнення]. Я тоді була дуже наївна, писала Close the sky, щоб достукатися до світової спільноти. Улітку 2022 року я зрозуміла, що 33 роки до цього жила в рожевих окулярах. Коли я бачила, що іноземці пишуть щось на кшталт «вам треба перемир'я», моя лють перетворилася в запал. Я не аналізувала, куди їду, не домовлялася про зустрічі заздалегідь. У мене була в Нью-Йорку одна знайома, у якої я й зупинилася.

Коли збиралася в першу поїздку, питала

контакти в знайомих, і мені багато хто казав, що з «Щоденниками війни» мені треба достукатися до Вірляни Ткач [американська театральна режисерка].

Я почала з себе. Записала свою історію перших днів вторгнення, бо передусім хотіла виговоритися й закарбувати ці емоції. Записала свою історію перших днів вторгнення, бо передусім хотіла виговоритися й закарбувати ці емоції. Потім показала запис Jamala, а вона записала у відповідь, як було в неї. Потім свою історію начитала Ніна Гаренецька з DakhaBrakha. Так за кілька місяців я збрала 41 історію. Серед них є історії породіллі з Бучі, парамедиків, дружини захисника «Азовсталі», дівчини з порушеннями слуху й інших...

Я обрала США, тому що це країна, яка дійсно впливає на наближення нашої перемоги, кількість ППО, зброю, гроші тощо. Але водночас це країна, середньостатистичні мешканці якої часто ніколи не виїжджали в Європу. І тому їм дуже важко зрозуміти, що в нас тут відбувається. Тож українцям в США дуже важливо розповісти американцям через власний досвід, яку ми боротьбу ведемо, бо, на жаль, російські нарративи, які тут впливають в голови людям в соцмережах, на телебаченні чи просто в розмовах, надпотужні. З ними дуже важко конкурувати.

У перше півріччя повномасштабної війни достатньо було просто сказати, що ти з України. Україна була в усіх новинах, нас показували як суперсильну націю. Зараз, якщо нагадати цим людям про Бучу, вони скажуть I am so sorry. Це їх уже не включає...

Тому я вивела для себе формулу, що їм треба нагадати, чому вони так захоплювалися нами ще рік тому. Їм треба дати знову цю енергію. Коли я влаштовувала фандрейзинг і збирала людей, я не оголошувала чітку програму події. Люди приходили, пили свої напої, їли вареники, грав діджей. І десь за годину ми ввімкнули сирену. Просто так. І вже тоді я підійшла до мікрофона й почала читати англійською свій Diary of War. Історію, що починається 24 лютого, о 5:00. Я хотіла передати це відчуття, що ми теж просто жили життя, аж раптом прокинулися від сирени.

Я хотіла передати це відчуття, що ми теж просто жили життя, аж раптом прокинулися від сирени...

Після мене до мікрофона підходила Сюзанна, американська акторка, яка читає що-

денник із Маріуполя. Люди навколо, здається, припиняли дихати. Ніхто вже не хоче ні їсти, ні пити, ні гуляти, усі уважно слухають.

Після цього ми робили паузу хвилин на 30. Щоб люди подумали, задонатили, поговорили, запитали. А після цього американський колектив Ukrainian Village Voices співає українські народні пісні. Після них грає Андрій Ковальов, це інді-музика від українця англійською мовою. Й енергія у людей знову виходить наверх, вони дивуються, що українська музика буває такою різною...

Тобто штука в тому, щоб показати нашу силу, не уникаючи реальності. І після цього люди самі приходять і питають, куди донестити. У мене виходить зібрати більше не тим, щоб викликати жалість, а коли я надихаю й долучаю людей.

ВІЗЕРУНКИ ДОБРА: МОЛОДЬ ВЧИЛАСЯ РОЗМАЛЬОВУВАТИ ПИСАНКИ

Майстер-клас із писанкарства відбувся 13 квітня у Черкасах. Здавалося б, нічого незвичного у заході незадовго до Великодня, проте в усьому — специфіка нашого неспокійного часу...

Майстриня-черкашанка приїхала з Чехії побачитися з чоловіком-військовим. Подружка-черкашанка, яка нещодавно повернулася з Франції, запропонувала їй провести благодійний

майстер-клас у рідному місті.

Відгукнулися 15 охочих — власне, більше не змогло б вмістити приміщення ІТ-компанії, яка безкоштовно сприяла проведенню заходу.

Гуртом збрали кошти до єдиної монобанки — на закупівлю дронів і пікапів для ЗСУ.

Власне, зрештою українське писанкарство знову працювало на єдину прадавню ідею — щоб зло було подолане Добром...

У ЗОЛОТОНОШІ ВІДКРИВСЯ ПЕРШИЙ КНИЖКОВИЙ МАГАЗИН ВІД МІСЦЕВОГО ВИДАВНИЦТВА

У центрі Золотоноші відкрився перший книжковий магазин від місцевого видавництва «Читай українською».

Про це повідомила засновниця й очільниця видавництва, колишня журналістка Неля Раїна.

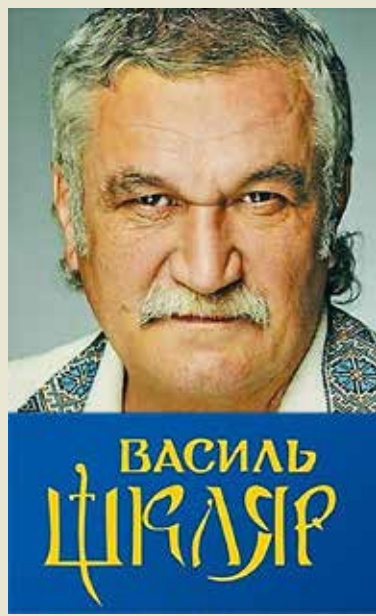
«У період, коли не ясно, чого чекати далі і чи буде це «далі» взагалі (реалістичний погляд абсолютно без песимізму), варто поспішати втілювати власні мрії та задуми в життя. Можливо і не на часі. Але коли під час ковіду ми відкрили видавництво, це теж було не дуже вчасно. Тому, це вже така традиція...», — написала на своїй фейсбук-сторінці Неля Раїна.

ВАСИЛЬ ШКЛЯР ЗАВЕРШУЄ ПИСАТИ РОМАН ПРО УКРАЇНСЬКИХ ТА ЛИТОВСЬКИХ БОРЦІВ ЗА ВОЛЮ

Автор бестселера «Чорний Ворон», уродженець Черкащини Василь Шкляр в інтерв'ю «Телеграфу» розповів про те, що майже закінчив роботу над новим романом. Він буде називатися «Заячий костел».

В основу роману лягли розповіді литовських партизанів Йонаса Свілайніса (позивний

«Лютас» - «Лев») і Йонаса Каджоніса (позивний «Біда»), котрі воювали проти радянської влади до середини 1950-х років. На момент спілкування з борцями за волю Литви їм було 98 та 92 роки відповідно. Обидва мали світлий розум... Свілайніс дожив до 100 років, Каджоніс — живий і нині.

ЧЕРКАСЬКІ ІСТОРІЇ ДРУЖИНИ НЕСТОРА МАХНА

Знаменитий лідер анархістів, Нестор Махно був талановитим полководцем, але при цьому не менш талановитим руйнатором державності – як окупаційної московської, так, на жаль, і незалежної української...

Що з того вийшло – ми добре знаємо, тож якщо писати про Махна – то вже цікавіше про черкаську сторінку історії життя його майбутньої дружини. Хоча б географічно ближчою та історія стане...

Безвідносно до постаті самого «батьки» – здивувала розповсюджена у інтернеті байка, розказана якоюсь французькою бабулькою – про те, що щока у Махна нібито була розірвана револьверним пострілом, зробленим його дружиною... в Польщі. Навіть версій висувати не будемо про те, як та мадам з Франції могла побачити те, що робилося у Польщі. Коротенько розвінчаємо цю байку про загадкову жінку – чий вишиті серветки і кисет, зроблені у подарунок чоловікові Нестерові, автор цієї публікації бачив на власні очі і фотографував у Гуляйполі. Місті біля Запоріжжя, яке нині перебуває під постійними обстрілами новітніх російських окупантів...

ВІД МОНАСТІРЯ НА ЗОЛОТОНІЩИНІ – ДО ПАЛАЦУ НА ХРИСТИНІВЦІНІ

Отже, – історія, справжня, хоча від того не менш цікава...

У 1830-х роках, біля старого будинку помістя шляхтичів Ієловицьких, відібраного у них за участь у Польському повстанні, в селі Синиці на Христинівщині виріс новий двоповерховий палац із 48 кімнатами і басейном з фонтаном-змією в парку, воду до

якого подавала система, що працювала за допомогою... впряжених коней, яких ганяли по колу. Береза ставка біля палацу перетворили на пляж – сюди завезли річковий пісок і звели кам'яні сходи, що вели з берега аж до ставкового дна.

Одного дня вулицями села промчали кілька кінних упряжок, серед яких виділялася розкішна карета з гербом на дверцятках – золотою

лілією і трьома шестикутними зірками, підтримуваними двома сиренами... З Петербурга прибув барон Корф – новий власник синицького помістя, нащадок давнього німецького роду, що сотні років тому змінив рідну Ліпландію на службу царському двору Росії. Барон Микола Корф, що купив маєток, був камергером російського царя і став ревним прихильником «єдиної і невідомої» імперії. Подейкували, що й Синицьке помістя старий Корф придбав, спочатку «вивівши на чисту воду» (а попросту – здавши жандармерії) бунтівного поляка Ієловицького. Корфам судилося стати останніми власниками помістя, що мали «блакитну кров»...

Кров же юного барона Юрія Корфа була ще й гарячою. Якось він, коли був у Красногірському монастирі (нинішня Золотоніщина), поклав око на молоду черницю. Запальні слова барона збили дівчину з пантелику – тим паче, що й Анфісою з Галини Кузьменко після постригу вона стала усього за чотири місяці до того. Дівчина поїхала з Корфом до його помістя в Синиці – барон обіцяв одружитися... Та проти такого шлюбу різко висловилися його батьки, старі барон з баронесою – в українській черниці-втікачці вони не бачили хорошої «партії» для сина, за яким зітхали петербурзькі дівчиці. Сльози закоханих впали на синицьку землю, і невдовзі по ній загуркотіли кінські копита й колеса упряжки, що несла Галину геть від дівочої мрії.

НАЙЗНАМЕНИТІШИЙ АНАРХІСТ СВІТУ ЗАКОХАВСЯ У ВЧИТЕЛЬКУ

До монастиря колишній черниця вороття

вже не було, тож Галина стала... вчителькою, з відзнакою закінчивши навчання в семінарії. Увійшла до Товариства «Просвіта», яке підтримувало ідеї відродження української культури й самоідеїнтичності. У часи так званої «громадянської війни», яка розпочалася після розвалу імперії внаслідок більшовицького перевороту, навчала дітлахів у школі Гуляйполя.

Одного дня до класу увійшов невідомий у френчі, з шаблею і маузером. Мовчки сів за останню парту, вчепившись поглядом у молоду вчительку. Це був Нестор Махно...

Галина Кузьменко стала дружиною і бойовою подругою отаманові, до останнього пройшла з ним бої в Україні, ділила незгоди польської та паризької еміграції. Хтозна, чи знав Махно про історію Галини й барона Корфа, та за всю історію своєї боротьби він лише один раз об'єднався з військом УНР – для того, щоб петлюрівці разом з махновцями вибили з Христинівки війська Денікіна, затятого прихильника російської монар-

хії. Шаблі об'єднаних українських армій не залишили ні крихти надії на повернення російським дворянам Корфам христинівських околиць. Втім, не кровопролитні бої знищили маєток Корфів, а місцеві більшовики. Однієї ночі 1920 року палац спалахнув і горів, як розповідають у селі, два тижні, – його не давали гасити...

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

Відносно ж знаменитого шрама... Влітку 1921 року Махно, разом з дружиною і вірним ординарцем, перейшов річку Інгул на кордоні з Румунією, – і на довгі роки для них єдиним джерелом для існування у закордонній еміграції став перстень з діамантом, вручений «батьці» його знаменитим помічником Львовою Задовим. Більше ніяких скарбів Нестор не нажив. Правда, на інгульській переправі наздогнав його ще один «подарунок» – куля прикордонника, яка увійшла в потилицю і вилетіла зі щоки, розірвавши її навпіл. Це було останнє, 14-е БОЙОВЕ поранення отамана – з шрамом до останніх днів життя...

«Романтика» ідей анархії була цікавою хіба що дизайном тачанок і окремими історіями «піратів українських степів ХХ століття». Насправді ж, Махновщина сприяла послабленню і руйнації української державності, чим скористалася червона росія...

У ФІЛЬМІ «БУДИНОК «СЛОВО». НЕСКІНЧЕНИЙ РОМАН» - ЧАСТКА ІСТОРІЇ РОЗСТРІЛЯНОГО ЛІТЕРАТОРА ІЗ ЗОЛОТОНОШІ...

Художній фільм «Будинок «Слово». Нескінчений роман» режисера Тараса Томенка виходить в національний кінопрокат 9 травня.

Стрічка розповідає драматичну історію українських письменників «розстріляного відродження». За наказом Сталіна 1927 року в Харкові збудовано кооперативний будинок «Слово». Найвидатніших українських письменників заселяють у комфортні квартири. Усі вони стали учасниками експерименту, спрямованого на «введення нового типу радянського письменника» і тотальний контроль над процесом творчості з метою створення «єдиного художнього методу соціалістичного реалізму». Та не кожен з письменників погоджується оспівувати кремлівського «вождя»...

Неочікувано для мешканців будинку, до них підселяють нікому не відомого молодого письменника Володимира Акімова. Хто він? Ніхто не знає. З появою Акімова в будинку «Слово» починають розгортатися дивні події, про жакливі деталі яких досі мовчать стіни будівлі...

Світова прем'єра фільму відбулась ще напередодні повномасштабного вторгнення росії, на 37-му міжнародному кінофестивалі у Варшаві. У кінотеатрах України демонструватиметься вперше.

Житловий будинок «Слово» в Харкові по вулиці Культури, 9 має символічну форму літери «С». Серед мешканців

будинку були Остап Вишня, Микола Хвильовий, Лесь Курбас, Валер'ян Підмогильний, Юрій Яновський.

З 1933 по 1938 роки репресовані більше 70 мешканців-літераторів цього будинку, 11 з них розстріляні в урочищі Сандармох.

Жив у будинку «Слово» і друг Остапа Вишні, письменник, гуморист і сатирик Олексій Савицький (літературний псевдонім – Юхим Гедзь). Народженому навесні 1896 року в Золотоноші на Черкащині, йому виповнилося всього 41 рік, коли у травні 1937 року енкаведисти вимусили письменника зізнатися у «причетності» до вигаданої «української контрреволюційної націоналістичної фашистської організації, яка вбила товариша Кірова і планувала вбивства керівників більшовицької партії і радянського уряду».

Розстріляний наступного дня після вироку «суду», золотонісець був оправданий вже навесні 1958 року – «через відсутність складу злочину», як і його дружина Віра, яка безневинно провела у сталінських концтаборах 20 років!

Їхнім дітям сплатили «компенсацію», за яку вони купили собі... нові костюми. Але відібрану квартиру в будинку «Слово» Верховний суд СРСР так і не повернув...

2019 року Постановою Уряду України житловий будинок «Слово» в Харкові внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. До початку повномасштабного втор-

гнення росії в будинку працювала літературна резиденція.

Навесні 2022-го цю пам'ятку архітектури пошкодив російський снаряд. Навесні ж нинішнього, 2024-го року тривають регулярні озвірілі обстріли мирних кварталів Харкова з боку російських окупантів – нащадків тих, хто в 1930-х роках влаштував масові розстріли українців.

Харків чинить активний спротив і б'є ворога – місто вміє робити висновки зі своєї історії...

Перед гетьманом із Канева тремтіли цілі імперії

ШТУРМ КРИМСЬКОЇ КАФФИ: КОЗАКИ НА ШВИДКИХ ЧАЙКАХ ПОТОПИЛИ НЕПОВОРІТКИ ТУРЕЦЬКІ ГАЛЕРИ, А ПОТІМ ЗАХОПИЛИ І ПРИМОРСЬКУ ФОРТЕЦЮ...

КАНІВ – МІСЦЕ СПОЧИНКУ ТРЬОХ ГЕТЬМАНІВ

До речі, ще раніше від Самійла Кішки, біля монастиря на Чернечій горі в Каневі були поховані ще два козацькі гетьмани – Іван Підкова і Яків Шах.

Іван Підкова мав велетенську силу – кажуть, не тільки підкови розгинав, а й зупиняв на повному ході воза, запряженого шістьма кіньми – просто схопивши його за заднє колесо. А рогом вола, затиснутим у кулаці, пробивав дубову дошку. Брав участь у перших морських походах Самійла Кішки, а потім сам був певний час гетьманом запорожців. На запрошення молдавської знаті скинув з престолу турецького ставленика Петрила Кривоного і всього з тисячею козаків захопив молдавську столицю Ясси. Та поляки, яким конче потрібен був союз із Туреччиною у війні проти Москви, підступом виманили гетьмана на переговори і стратили 1578 року у Львові перед ратушею...

До Канева тіло Івана Підкови привіз його побратим – Яків Шах, який тепер став новим гетьманом. Він поховав Підкову і вирушив мститися за друга. Тих, хто підступом захопив у полон Підкову, Шах знайшов аж у Будапешті. Оточивши місто, він так і не захопив його, але домігся видачі зрадників і стратив їх зі словами: "Так карають віроломних за невинно пролиту кров християнську!.." Польський король не простив цього Шахові – його ув'язнили у монастирі в тому ж таки Каневі. Тут, через чотири роки після загибелі Івана Підкови, Яків Шах і зустрів свій останній день біля могили побратима...

Монастир і могили гетьманів не збереглися до нашого часу. Нині на їхньому місці в Каневі встановлено спільний пам'ятник славному герою минулого...

Олександр БРАВАДА,
малюнки Артура ОРЛОНОВА

ПЕРШИЙ КОЗАЦЬКИЙ "АДМІРАЛ"

Ніхто не знає точної дати народження Самійла Кішки – імовірно, це був 1530 рік. Достеменно ж відомо те, де він народився – у славному місті Канів. Він був із шляхетної родини й отримав чудову освіту, та змалечку мріяв не про науку, а про коня і добру козацьку шаблю...

Уже з 1550 року Самійло Кішка бере участь у походах козаків Байди-Вишневецького. Після загибелі Байди саме Кішку козаки й оберуть новим гетьманом Січі.

У дитинстві Кішка любувався могутнім Дніпром біля рідного Канева, коли ж став гетьманом, то увійшов в історію козацтва як творець першого українського флоту. При Кішці досі невеликі козацькі човни-байди замінюють легендарні чайки. Їх робили завдовжки до 25 й завширшки до двох метрів. Кожна чайка була обладнана 15-20 парами весел і озброєна чотирма легкими гарматами-фальконетами. Борти обшивали очеретом – це допомагало чайці утриматися на плаву навіть після кількох отриманих пробіт. Кожне судно брало на борт до 70 козаків.

Цей флот під керівництвом Самійла Кішки вперше вийшов у Чорне море 1557 року і змусив тремтіти ворогів України – відтоді ні татари, ні турки вже не почувалися впевнено навіть у укріплених фортецях. Козаки Кішки палили турецькі галери в морі, штурмували міста Ізмаїл, Кілію, Очаків і Білгород. Туреччина зазнала тяжких втрат, через що султан безсило грозився війною Польщі, яка мала вплив на Січ, а біля Очакова вимушений був постійно тримати свій регулярний флот. 1573 року козацькій ескадрі Самійла Кішки не пощастило – вона зазнала поразки від озброєних важкою артилерією турецьких кораблів. Сам гетьман потрапив у полон, і яничари прикували його до весла своєї галери зі словами: "Хотів поплавати у Чорному морі – плавай досхочу!"

Він був невеличким-веслярем довгих 26 років, та однієї ночі разом з іншими бранцями зумів звільнитися від ланцюгів, якими їх

було приковано. Недаремно ж гетьмана багато хто вважав характерником – тим, хто може творити справжні дива...

Козаки перебили турецький екіпаж галери й повернулися на Хортицю, де легендарного Кішку зраділі січовики знов обрали гетьманом. Кобзарські думи переповідають легенду про те, що помста Самійла Кішки була страшною: палали міста османського узбережжя, а ворожий флот майже весь був знищений у бою. У Києві ж на честь свого звільнення з полону гетьман звів церкву Миколи Доброго, яка збереглася й донині.

ЗАКОРДОННІ ПОХОДИ Й ЗАГИБЕЛЬ

1599-1600 років військо Самійла Кішки на прохання короля Польщі Сигізмунда робить успішні походи у Валахії та Молдову. Натомість король скасовує так звану Баніцію, згідно з якою козаки вважалися поза законом.

Полякам настільки сподобалося воювати пліч-о-пліч з хоробрими козаками, що зразу ж після Молдови Сигізмунд починає просити Кішку про новий спільний похід – цього разу проти шведів. Довго гетьман не погоджувався, наче відчував недобре. Та 1601 року таки вирушив зі своїми козаками на Лівонську війну. Блискуче проведена козаками військова операція дала змогу взяти місто Ергеме, а в лютому 1602 року вони атакували Полтсмаа – могутнє місто-фортецю, зведене колись хрестоносцями Тевтонського ордену. Місто взяли, але в бою біля стін його цитаделі улюблений гетьман козаків загинув смертю хоробрих.

Козаки ще довго залишалися воювати в Європі, але тіло свого улюбленого отамана запорожці привезли до улюбленого Самійлового Канева – тут, на горі Старий клад (пізніше названий Чернечою, а потім – Тарасовою) його поховали біля стін козацького монастиря...

Православний календар

5 ТРАВНЯ ПРАВОСЛАВНІ УКРАЇНЦІ СВЯТКУВАТИМУТЬ ВЕЛИКДЕНЬ

Великдень, Пасха чи Воскресіння Христове – чимало назв, але кожна із них означає одне – найдавніше і найбільше християнське свято.

Пасха – це споконвічне свято не лише для християн. У Старому Завіті згадується про Песах – торжество на честь виходу ізраїльтян з єгипетського полону. Цікаво, що як Великдень, так і Песах мають одне і те ж символічне значення – звільнення від рабства та здобуття свободи. Та все ж, це два абсолютно різні свята, які не варто плутати між собою.

Історія й традиції Святкування Великодня у християнстві походить із Першого століття нашої ери. Напередодні свята Песах було схоплено Ісуса Христа, Сина Божого, і розп'ято. Він помер, але воскрес на третій день і таким чином став Агнцем Божим. Вважається, що саме своїм воскресінням, яке, між іншим, описано в усіх Євангеліях, Христос відкупив людство від його гріхів. Цікаво, що і перше привітання "Христос Воскрес!", з якого розпочинаються усі Великодні богослужіння, дуже давнє та походить із Євангеліє: "Христос справді воскрес... (і з'явився Симонові)".

Крім привітання, Пасхальних богослужінь чи гаївок (великодні пісні) до наших днів дійшло чимало традицій, напружаних із святкуванням Воскресіння Христового. В силу часу, обставин та інших культурних змін, вони постійно коригувалися, допоки не трансформувалися у ті Великодні традиції, які ми знаємо тепер. До прикладу, важливого значення християни надають останньому тижню перед святом, який зветься страшим. У цей час прийнято дотримуватися найстрогішого посту. Також в останні дні Великоднього посту віряни випікають паски та створюють писанки.

Однією з найпоширеніших традицій є складання та прикрашання Великодніх кошиків. Вони наповнені різноманітними продуктами, кожен з яких має своє особливе значення та символіку:

- паска – символізує незримую присутність Христа, символ воскресіння та вічного життя;
- писанки або крашанки – початок нового життя;
- буженина, ковбаса, сало – символи жертв, які викупляють гріхи людей;

- сир і масло – достаток та успіх у справах;
- хрін – символ силу духу.

Під час розмальовки писанок, важливими є й візерунки та кольори: візерунки:

- сонце – знання, справедливість, правда;
- хрест – відкуплення від гріха і смерті, життя;
- квіти – народження дитини;
- s-подібний знак вічності – єднання протилежностей.

кольори:

- червоний – любов, радість, воскресіння, жертвність;
- зелений – відродження, пробудження, ріст, розвиток, гармонія;
- жовтий – життя, тепло, багатство;
- синій – небо, вода, повітря;
- коричневий – земля;
- білий – чистота, віра та непорочність;
- блакитний – небо, вода, повітря, здоров'я;
- чорний – нескінченність людського життя.

Окрім того, Великодній кошик накривають вишиваним рушником, краше, щоб він був виготовлений власноруч. Також прикрашають його яскравими стрічками, гілочкою вічнозеленого дерева чи весняними квітами, що символізують вічність.

Важливо врахувати, щоб у кошику було саме стільки їжі, скільки зможуть з'їсти члени сім'ї під час Великодня, оскільки викидати освячені продукти не можна.

Знаково, що католицький і православний Великдень у наступному, 2025 році відзначатимуться в один день – 20 квітня.

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

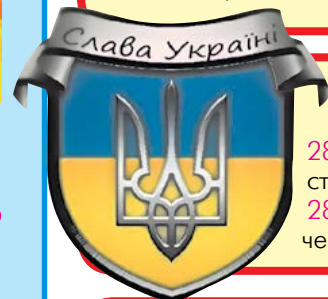
25 квітня – 9 травня

25 квітня 1944 р. в урочищі Гурби завершилася битва південної групи УПА-Північ "Богун" та з'єднання "Холодний Яр" УПА-Південь проти військ НКВД та регулярної армії Москви.

26 квітня 1840 р. в Петербурзі вийшло друком перше видання "Кобзаря" Тараса ШЕВЧЕНКА.

26 квітня 1945 р. помер Павло СКОРОПАДСЬКИЙ (на портреті), Гетьман Української Держави.

26 квітня 1989 р. під час мітингу пам'яті жертв Чорнобиля у Львові вперше замайорили синьо-жовті прапори.

27 квітня 1929 р. загинув холодноярський отаман Яків МАМАЙ-ЩИРИЦЯ.

28 квітня 1915 р. почалися переможні бої Українських січових стрільців проти московитів на горі Маківці у Карпатах.

28 квітня 1922 р. засновано Українську господарську академію у чеських Подебрадах.

29 квітня 1648 р. розпочалася битва під Жовтими Водами, переможна для козацького війська гетьмана Богдана ХМЕЛЬНИЦЬКОГО.

29 квітня 1918 р. Чорноморський військовий флот підняв українські прапори.

1 травня 1497 р. мученицькою смертю від рук татар загинув митрополит Київський МАКАРІЙ. Нетлінні мощі Святого покаяться у Володимирському соборі столиці.

1 травня 1653 р. Тиміш ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ розгромив молдавсько-семигородське військо під Яссами.

1 травня 1922 р. створено Подільську повстанську групу на чолі з Яковом ОРЛОМ-ГАЛЬЧЕВСЬКИМ.

2 травня 1512 р. князь Костянтин ОСТРОЗЬКИЙ (на портреті) розбив татар під Вишневцем.

3 травня 1873 р. народився Павло СКОРОПАДСЬКИЙ, Гетьман України.

3 травня 1924 р. загинув Микола МІХНОВСЬКИЙ.

3 травня 1946 р. вояки УПА знищили генерал-полковника НКВД Москаленка.

4 травня 1733 р. помер запорозький кошовий отаман Кость ГОРДІЄНКО (на портреті).

4 травня 1838 р. викуплено з кріпацтва Тараса ШЕВЧЕНКА.

5 травня 1877 р. народився Михайло ВОЛОШИН, командант куреня УСС, віце-президент Союзу українських адвокатів.

5 травня 1898 р. народився Георгій ТКАЧЕНКО, старосвітський кобзар.

5 травня 1917 р. у Києві почався 1-й Всеукраїнський військовий з'їзд.

5 травня 1917 р. створено Український генеральний військовий комітет.

5 травня 1920 р. проголошено автокефалію УПЦ.

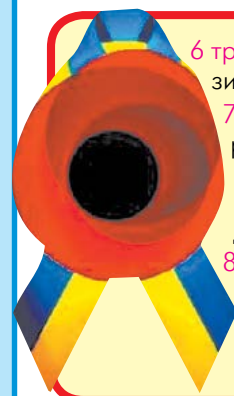
6 травня 1920 р. переможно завершився Перший зимовий похід Армії УНР.

7 травня 1840 р. народився Марко КРОПИВНИЦЬКИЙ, драматург, режисер і актор.

7 травня 1900 р. народився Юрій ЛИПА, філософ, поет, лікар УПА.

7 травня 1920 р. війська УНР разом з союзниками-поляками увійшли до Києва, визволеного від московських більшовиків.

8 травня 1945 р. у передмісті Берліна Карлхорсті представники німецького головнокомандування на чолі з генералом Кейтелем підписали акт про беззастережну капітуляцію збройних сил Німеччини.

9 травня 1890 р. народився Кирило ОСЬМАК, президент Української Головної Визвольної Ради.

9 травня 1919 р. Симон ПЕТЛЮРА (на портреті) обраний головою Директорії УНР.

9 травня 1921 р. від московської кулі загинув Кость ПЕСТУШКО (СТЕПОВИЙ-БЛАКИТНИЙ), отаман Степової дивізії.

